

AANVULLENDE UITKERING WWB 2005

1. INDIENEN VAN EEN VERZOEK OM AANVULLENDE UITKERING OVER 2005

1.1 *Wie en wanneer*

De toekenning van een aanvullende uitkering geschiedt niet automatisch, maar uitsluitend op verzoek van het college en nadat is vastgesteld dat het verzoek aan alle geldende eisen voldoet. Een verzoek om aanvullende uitkering kan alleen betrekking hebben op het afgelopen kalenderjaar. Het verzoek om aanvullende uitkering over 2005 dient uiterlijk op maandag 31 juli 2006 te zijn ontvangen door dhr. P. de Weerd, secretaris van de Toetsingscommissie WWB, Fluwelen Burgwal 56, 2511 CJ Den Haag. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die eerst na 31 juli 2006 door de Toetsingscommissie worden ontvangen, niet in behandeling genomen.

Indien de uitkering, bedoeld in artikel 69, eerste lid, onderdeel b, van de WWB over 2005 is toegekend aan een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient de aanvullende uitkering door dit samenwerkingsverband te worden aangevraagd. De aanvraag dient dan te worden ondertekend door de voorzitter en de secretaris van het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam. Waar in deze toelichting wordt gesproken over gemeente dient dus steeds te worden gelezen: gemeente of openbaar lichaam.

Indien een gemeente die over 2005 in aanmerking had willen komen voor een aanvullende uitkering, per 1 januari 2006 is opgeheven als gevolg van een gemeentelijke herindeling dient de aanvraag voor die gemeente worden gedaan door het college van de nieuwe gemeente.

1.2 *Aanvraagformulier, onderbouwing verzoek en vereiste bijlagen*

Voor een vlotte behandeling van de aanvraag dient de gemeente gebruik te maken van het model aanvraagformulier [[hyperlinken](#)] en dit formulier samen met de vereiste bijlagen tijdig in tweevoud in te dienen bij de secretaris van de Toetsingscommissie WWB.

Van bijzondere betekenis is het rapport dat door het College van burgemeester en wethouders wordt opgesteld waarin een analyse wordt gemaakt van de oorzaken van het tekort en van de maatregelen die het College heeft genomen dan wel zal nemen om het tekort zoveel mogelijk te beperken. Om deze reden dient de gemeente in het rapport een vergelijking te maken tussen de uitgaven over 2004 en 2005. Voor de analyse van de oorzaken van het tekort dient de gemeente in ieder geval aan te geven waardoor naar haar oordeel het verschil in uitgaven over 2004 en 2005 wordt verklaard.

Het rapport is op zich vormvrij. Voor een vlotte behandeling van de aanvraag door de Toetsingscommissie WWB en de Inspectie Werk en Inkomen (IWI) is het echter van belang dat het voldoende informatie bevat om nadere uitvraag zoveel mogelijk te beperken.

Een verzoek om aanvullende uitkering over het kalenderjaar 2005 dient de volgende bijlagen te bevatten:

- a. een kopie van het verslag over de uitvoering over 2005, conform de daarvoor gestelde regels op grond van artikel 77, derde lid, WWB. Dit betekent dat een gemeente die verzoekt om een aanvullende uitkering het verslag over de uitvoering eerder dient te hebben vastgesteld dan de algemeen geldende uiterste termijn van 20 september 2006;
- b. een kopie van de bij dit verslag behorende accountantsverklaring;

- c. een kopie van het oordeel van de raad, indien uit het verslag over de uitvoering en/of de bijbehorende accountantsverklaring blijkt dat de gemeente de WWB niet rechtmatig heeft uitgevoerd
- d. de verantwoording die het college over 2005 aan de gemeenteraad heeft afgelegd over de uitvoering van de WWB in volle omvang;
- e. de in artikel 10, lid 1, onderdeel b, van het Besluit WWB voorgeschreven rapportage waarin - op basis van een analyse van de oorzaken van het budgettekort en de maatregelen die het college neemt dan wel reeds heeft genomen om dit tekort terug te dringen - gemotiveerd wordt om welk aanvullend bedrag het college verzoekt.

2. WANNEER KAN EEN GEMEENTE AANSPRAAK MAKEN OP EEN AANVULLENDE UITKERING

2.1 Voorwaarde die voor alle gemeenten geldt

Voor alle gemeenten geldt dat alleen een beroep op een aanvullende uitkering kan worden gedaan indien het tekort op het budget voor het Inkomensdeel meer bedraagt dan 10%. Of een gemeente hieraan voldoet wordt beoordeeld op basis van de werkelijke netto bijstandsuitkeringslasten, zijnde het verschil tussen de uitgaven inkomensdeel en de ontvangsten inkomensdeel. Daarnaast moet de gemeente nog voldoen aan enkele andere eisen, die naar gemeentegrootte kunnen verschillen.

De overschrijding tot en met 10 procent van het toegekende budget voor het Inkomensdeel komt te allen tijde voor rekening van de gemeente.

2.2 Aanvullende voorwaarde voor gemeente met 10.000 of minder inwoners

Voor gemeenten die tot deze categorie behoren is de enige aanvullende voorwaarde dat het tekort van meer dan 10% niet het gevolg is van een onrechtmatige uitvoering van de wet.

2.3 Aanvullende voorwaarden voor gemeente met meer dan 10.000 en minder dan 40.000 inwoners

Voor gemeenten die tot deze categorie behoren gelden twee aanvullende voorwaarden:

- het tekort van meer dan 10% is niet het gevolg van een onrechtmatige uitvoering van de wet;
- er moet sprake zijn van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

Voor deze categorie gemeenten geldt verder dat, indien naar het oordeel van de Toetsingscommissie WWB er in die gemeente geen sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt, de commissie desondanks kan besluiten tot een positief advies op grond van een beoordeling door de commissie van het beleid en uitvoering van die gemeente.

2.4 Aanvullende voorwaarden voor gemeente met 40.000 inwoners of meer

Voor gemeenten die tot deze categorie behoren gelden drie aanvullende voorwaarden:

- het tekort van meer dan 10% is niet het gevolg van een onrechtmatige uitvoering van de wet;
- er moet sprake zijn van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt;
- het tekort van meer dan 10% is niet het gevolg van de door het college of de gemeenteraad gemaakte keuzes in beleid en uitvoering.

3. BEOORDELING DOOR DE TOETSINGSCOMMISSIE WWB

3.1 Onafhankelijke commissie

De onafhankelijke Toetsingscommissie beoordeelt of een gemeente aan alle voorwaarden voldoet. De toetsingscommissie bestaat uit drs. Th. Bovens (voorzitter) en uit de leden M. van Lente-Huiskamp en prof. dr. R. van der Veen. Hun plaatsvervangers zijn drs. J. Vonk-Vedder

en mr. S. Korthuis. De Toetsingscommissie WWB brengt over een ingediend verzoek om aanvullende uitkering advies uit aan de minister van SZW.

Nadere vragen aan de Toetsingscommissie WWB kunnen aan haar secretaris (de heer P. de Weerd) worden gesteld, hetzij telefonisch (070-4267284, b.g.g. 070-3334636), hetzij via de mail (pdweerd@minszw.nl)

3.2 Gemeentelijke analyse

De Toetsingscommissie WWB zal, nu 2005 het tweede jaar is van de WWB en het eerste jaar waarin het door de gemeente geformuleerde beleid volledig in uitvoering moet zijn genomen, extra belang toekennen aan de door de gemeente gemaakte analyse van het tekort en aan de door de gemeente genomen maatregelen om het tekort zoveel mogelijk te beperken. Dit is in het bijzonder van belang bij gemeenten boven de 40.000 inwoners en ook bij gemeenten tussen de 10.000 en 40.000 inwoners waarbij naar het oordeel van de Toetsingscommissie geen sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt (zie ook paragraaf 2.3).

3.3 Rechtmatigheid van de uitvoering

Een eventuele onrechtmatigheid in de uitvoering van de wet wordt door de Inspectie Werk en Inkomen beoordeeld aan de hand van het meegezonden Verslag over de Uitvoering (VODU). De Toetsingscommissie beoordeelt vervolgens of het tekort van meer dan 10% (mede) het gevolg is van die onrechtmatigheid.

3.4 Uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt

Voor gemeente met meer dan 10.000 inwoners is van belang dat sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt. Hiervan is zonder meer sprake indien:

- de instroom in de bijstand in 2005 in de gemeente ten opzichte van het gemiddelde over de jaren 2002, 2003 en 2004 hoger is dan het landelijke gemiddelde in 2005 ten opzichte van het landelijk gemiddelde over de jaren 2002, 2003 en 2004; én
- de uitstroom uit de bijstand in 2005 in de gemeente ten opzichte van het gemiddelde over de jaren 2003, 2003 en 2004 lager is dan het landelijk gemiddelde in 2005 ten opzichte van het landelijk gemiddelde over de jaren 2002, 2003 en 2004.

De gegevens over instroom en uitstroom in de bijstand in het peiljaar 2005, vergeleken met het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2004, worden ter beschikking gesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De gemeente hoeft deze gegevens niet te vermelden in haar rapport. De gemeente dient er dan wel voor te zorgen dat deze gegevens via de regulier in te vullen statistieken bij het CBS bekend zijn.

Indien een gemeente niet voldoet aan beide hiervoor genoemde voorwaarden beoordeelt de Toetsingscommissie WWB, op basis van de feitelijke omstandigheden, of desondanks gesproken kan worden van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt. Ook al omdat een gemeente niet op voorhand kan beoordelen of ze aan de statistische criteria voldoet, dient de gemeente altijd in haar rapport aan te geven waarom er naar haar oordeel sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

Mede gelet op de ervaringen bij de toetsing van de aanvragen aanvullende uitkering 2004 is het volgende van belang.

- Bij de beoordeling van de uitzonderlijke situatie op arbeidsmarkt is steeds van belang dat een vergelijking wordt gemaakt tussen de ontwikkeling in een gemeente en die in Nederland totaal. De gemeente kan daarvoor onder meer gebruik maken van de op Internet gepubliceerde arbeidsmarktinformatie van CWI (www.cwinet.nl) of zelf contact opnemen met de dichtstbijzijnde CWI-vestiging.

In de meeste gevallen zal het hierbij gaan om de ontwikkeling 2003-2005 omdat bij de meeste gemeenten die een aanvullende uitkering 2005 aanvragen het budget is verdeeld op de historische verdeelmaatstaf 2003;

- De ontwikkeling van de werkloosheid (gemeente versus Nederland totaal) is de belangrijkste indicator om, in aanvulling op het criterium van artikel 15, vierde lid, van de Regeling WWB, de uitzonderlijkheid van de situatie op de arbeidsmarkt te beoordelen. Dit gegeven bepaalt immers de mogelijkheden van uitkeringsgerechtigden om uit te stromen naar werk. Ontwikkelingen op de vraagzijde van de arbeidsmarkt, zoals vacatures, zijn vooral bepalend voor de omvang van de werkloosheid en zijn daarmee voor de onderbouwing van de aanvraag van weinig zelfstandige betekenis.
- De gemeente kan in haar analyse aangeven dat de ontwikkeling van de werkloosheid geen toereikende indicator is om te verklaren waarom het in die gemeente voor bijstandsgerechtigden relatief moeilijk is om uit te stromen. Daarbij kan (niet limitatief) worden gedacht: 1) afwijkende bestandskenmerken zoals relatief veel ouderen in vergelijking met Nederland totaal; 2) een toename van het aandeel van de WWB'ers in de totale werkloosheid van die gemeente op grond van niet door de gemeente te beïnvloeden factoren.

Het hanteren van het aandeel fase-4 cliënten als zelfstandig argument zal door de toetsingscommissie in beginsel niet worden meegenomen. Niet alleen omdat dit geen harde indicator is, maar ook omdat het bij deze groep vooral van belang is welke inspanningen de gemeente verricht om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Die inspanning kan zo nodig worden meegenomen in de beoordeling door de toetsingscommissie van beleid en uitvoering.

- Het aanreiken van voorspellingen over de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in de jaren na 2005 is geen relevante informatie. Bij deze toetsing gaat het immers alleen om ontwikkelingen in het nabije verleden.

3.5 Gemeentelijke keuzes en uitvoering

Bij een gemeente met 40.000 inwoners of meer wordt, ook als er sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt, altijd beoordeeld of de overschrijding van de risicodrempel mede het gevolg is van de door de gemeente gemaakte keuzes in beleid en in de uitvoering daarvan.

Bij die keuzes kan - niet limitatief - aan de volgende voorbeelden worden gedacht:

- beleid en uitvoering ter beperking van de instroom (poortwachterfunctie, samenwerking in de keten);
- beleid en uitvoering ter bevordering van de uitstroom (de reïntegratieverordening, samenwerking in de keten en het ontheffingenbeleid als bedoeld in artikel 9, tweede lid, van de WWB);
- de inzet van de middelen uit het werkdeel;
- het beleid dat is neergelegd in de afstemmingsverordening (artikelen 8, eerste lid, onderdeel b en 18 van de WWB);
- fraudebeleid van de gemeente en de wijze waarop dat beleid in de uitvoering wordt vormgegeven (fraude-alertheid, controle, opsporing en afdoening);
- de mate waarin de gemeente gebruik maakt van de mogelijkheden van de WWB tot terugvordering van ten onrechte verstrekte bijstand;
- de inspanningen van de gemeente om terugvorderingen daadwerkelijk te innen;
- de mate waarin de gemeente gebruik maakt van de mogelijkheden van de WWB tot verhaal van bijstand;
- de inspanningen van de gemeente om daadwerkelijk verhaal van bijstand te realiseren;

- het beleid dat is neergelegd in de toeslagenverordening (artikel 8, eerste lid, onderdeel c van de WWB).

Afhankelijk van wat door de gemeente in haar rapport wordt opgenomen kan door IWI aan de gemeente nadere informatie worden gevraagd om tot een oordeel te komen over de gemaakte keuzes in beleid en uitvoering.

Bij gemeenten tussen de 10.000 en 40.000 inwoners is de rapportage over beleid en uitvoering van belang gezien de mogelijkheid voor de Toetsingscommissie WWB deze informatie bij haar advisering te betrekken indien er naar het oordeel van de commissie geen sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt. Zo'n gemeente kan eveneens gebruik maken van bovengenoemde aandachtspunten.

3.6. Overige aspecten

Hiervoor is aangegeven dat de rapportage van de gemeente wordt getoetst op de uitzonderlijkheid van de situatie op de arbeidsmarkt en op beleid en uitvoering.

De gemeente kan van oordeel zijn dat er andere dan deze factoren zijn die het onvermijdbaar hebben gemaakt dat het tekort meer dan 10% bedraagt. Het staat de gemeente vrij deze factoren te betrekken bij de analyse van de oorzaken van het tekort en deze op te nemen in de rapportage.

4. OORDEEL INSPECTIE WERK EN INKOMEN

Het oordeel van IWI bestaat uit de volgende onderdelen:

- IWI stelt bij alle aanvragende gemeenten vast of de WWB rechtmatig is uitgevoerd en geeft zo nodig een nader inhoudelijk oordeel over de aard en de omvang van geconstateerde onrechtmatigheden. De Toetsingscommissie WWB baseert haar oordeel of het tekort van meer dan 10% (mede) het gevolg is van een onrechtmatige uitvoering van de WWB op de bevindingen van IWI;
- IWI geeft bij gemeenten met 40.000 inwoners of meer een oordeel over het beleid en uitvoering van die gemeente. Dit oordeel wordt door de toetsingscommissie meegenomen in haar advisering;
- IWI geeft bij gemeenten tussen de 10.000 en 40.000 inwoners op verzoek van de Toetsingscommissie nadere informatie over het beleid en uitvoering van die gemeente indien dit naar het oordeel van de commissie nodig is om, bij een niet uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt, het advies mede te baseren op het beleid en uitvoering.

5. AFHANDELING EN BESLISSING OP DE AANVRAGE

5.1 Afhandeling aanvraag door de Toetsingscommissie WWB

Na indiening van de aanvraag wordt deze door de secretaris van de Toetsingscommissie WWB op volledigheid getoetst. Vervolgens gaat de commissie over tot inhoudelijke beoordeling van het verzoek en ten slotte brengt zij advies uit aan de Minister van SZW. Over deze afhandeling wordt de contactpersoon van de gemeente tussentijds geïnformeerd. Indien de Toetsingscommissie WWB voornemens is negatief te adviseren over een ingediend verzoek, stelt zij de gemeente in de gelegenheid haar zienswijze kenbaar te maken omtrent dat voornemen.

5.2 Beslissing door minister van SZW

De beslissing op het verzoek wordt uiterlijk 31 december 2006 genomen door de minister van SZW, die zijn besluit baseert op het advies van de Toetsingscommissie WWB en daarbij ook het oordeel van de Inspectie Werk en Inkomen (IWI) betreft.

5.3 Hoogte van de aanvullende uitkering

Indien de minister besluit tot het toekennen van de aanvullende uitkering is deze gelijk aan het verschil tussen de werkelijke netto bijstandsuitkeringslasten en 110% van de toegekende uitkering inkomensdeel over het afgelopen kalenderjaar.